

Avoluomi (sulkeutumaton silmäluomi, lagophthalmus)

Lääkärikirja Duodecim

17.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Avoluomen syyt
- Avoluomen riskitekijät
- Avoluomen oireet
- Avoluomen toteaminen
- Avoluomen hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Avoluomi on tilanne, jossa silmää suojaava silmäluomi ei pääse sulkeutumaan kunnolla.
- Avoluomen hoito tulee aloittaa välittömästi, sillä jos silmäluomi ei pääse sulkeutumaan silmää räpyteltäessä tai nukkumisen aikana, silmän pinta voi vaurioitua vakavasti ja silmä voi jopa puhjeta.

Avoluomen syyt

[Kasvohalvauksen](#) yhtenä seurauksena voi olla, ettei silmäluomi sulkeudu kokonaan.

Silmän alueen vammat, esimerkiksi silmässä sijaitsevan orbicularis-lihaksen toimintahäiriö, voivat aiheuttaa avoluomen. Silmäluomen arpeutuminen vamman jälkeen voi myös kiristää luomea niin, ettei se pääse sulkeutumaan.

[Kilpirauhasen toimintahäiriöön](#) liittyvä silmänsairaus voi aiheuttaa silmän eri rakenteiden paksuuntumista siten, ettei silmäluomi pääse sulkeutumaan riittävästi.

Avoluomen syynä voi olla kasvain silmän alueella.

Myös pitkään jatkuva tajuttomuus (esimerkiksi tehohoidossa olevilla potilailla) voi aiheuttaa avoluomen.

Avoluomen riskitekijät

Avoluomi on merkittävä riskitekijä vakavalle näön alenemiselle tehohoidossa olevalla potilaalla tai pitkäaikaisessa sairaalahoidossa olevalla heikkokuntoisella potilaalla. Avoluomen hoito tulee aloittaa välittömästi, sillä muutoin on olemassa suuri riski, että aiemmin terveestä silmästä menetetään näkö pysyvästi.

Avoluomen oireet

Avoluomessa silmää peittävä silmäluomi ei mene kiinni kokonaan. Silmän sidekalvo (valkoisen osan päällä oleva kelmumainen rakenne) voi punoittaa, ja se voi myös turvota.

Sarveiskalvo (silmän uloin, läpinäkyvä osa) voi samentua, ja siihen voi tulla haavaumia. Sarveiskalvo voi myös tulehtua. Pahimmillaan sarveiskalvo voi puhjeta.

Avoluomen toteaminen

Sulkeutumattoman silmäluomen havaitsee muutoin terve potilas helposti itse. Hoitoon tulee hakeutua välittömästi.

Jos hoitohenkilökunta tai omaiset havaitsevat tajuttomana olevalla potilaalla avoluomen, hoito tulee aloittaa viiveettä. Lääkäri varmistaa diagnoosin ja aloittaa välittömästi hoidon.

Avoluomen hoito

Avoluomen hoitona käytetään silmän pinnan kostuttamista geelimäisellä kostuttavalla tipalla. Tarvittaessa hoidoksi aloitetaan myös antimikrobinen voide (esim. kloramfenikoli-voide).

Silmän eteen asetetaan suojaava muovikupu yön ajaksi. Vaihtoehtoisesti silmäluomet voidaan sulkea teipin avulla.

Luomiraon osittainen kiinni ompelu (ns. tarsorrafia) on harkittavissa, jos avoluomi kestää pidempään esimerkiksi tehohoidossa olevan potilaan pitkään jatkuvan tajuttomuuden vuoksi.

Yläluomen sisälle voidaan ommella kultapaino siinä tapauksessa, että luomen normaali toiminta on pitkäaikaisesta halvauksesta johtuen hävinnyt pysyvästi.